

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор НЕНЦ
Володимир ВЕЛІЦЬКИЙ

Погоджено на
педагогічній раді НЕНЦ
(протокол № 1 від 12 січня 2026)

**Модельна матриця інтеграції компонентів національного спротиву в
освітній процес еколого-натуралістичного напрямку
«Паростки незламності»
(від Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді
МОН України)**

Вступ та загальна характеристика

В умовах сучасних викликів, пов'язаних із збройною агресією проти України та необхідністю забезпечення національної безпеки, особливого значення набуває формування готовності громадян до участі в національному спротиві. Одним із ключових середовищ формування відповідних знань, навичок і цінностей є позашкільна освіта, а саме заклади позашкільної освіти еколого-біологічного та агрономічного напрямку, яка забезпечує розвиток особистості, громадянської свідомості та патріотизму.

Матриця національного спротиву в профільній позашкільній освіті є системним інструментом організації освітніх, виховних і практичних заходів, спрямованих на підготовку дітей і молоді до дій в умовах кризових ситуацій, надзвичайних станів і військових загроз. Вона визначає основні напрями діяльності, форми роботи та зміст масових заходів, що сприяють формуванню оборонної свідомості та громадянської відповідальності.

Мета

Метою впровадження матриці національного спротиву в профільній позашкільній освіті є формування у дітей і молоді готовності до участі в системі національного спротиву шляхом розвитку патріотизму, громадянської відповідальності, базових військово-прикладних навичок, психологічної стійкості та здатності діяти в умовах надзвичайних ситуацій.

Завдання

Основними завданнями матриці національного спротиву «Паростки незламності» є:

- формування національної свідомості, патріотизму та готовності до захисту держави;

- ознайомлення учасників із основами національного спротиву, територіальної оборони та цивільного захисту;
- розвиток практичних навичок виживання, самозахисту та дій у кризових ситуаціях;
- формування психологічної стійкості, дисципліни та відповідальності;
- формування навичок командної роботи та лідерства.

Важливість впровадження матриці «Паростки незламності»

Впровадження матриці національного спротиву в профільній позашкільній освіті має важливе стратегічне значення, оскільки:

- сприяє формуванню відповідального громадянина, здатного діяти в інтересах держави;
- підвищує рівень готовності молоді до дій в умовах воєнних та надзвичайних ситуацій;
- забезпечує формування базових знань і навичок національної безпеки;
- сприяє зміцненню обороноздатності держави в довгостроковій перспективі;
- формує національну ідентичність і громадянську позицію;
- формує екологічну свідомість та відповідальне ставлення до довкілля;
- забезпечує розвиток практичних навичок виживання в природних умовах;
- підготовка до дій у надзвичайних ситуаціях природного та техногенного характеру;
- сприяє розвитку фізичних, моральних і психологічних якостей особистості.

Позашкільна освіта має особливу роль, оскільки дозволяє реалізовувати ці завдання у формі практичних занять, тренінгів, змагань і масових заходів, що підвищує ефективність засвоєння матеріалу.

Характеристика матриці національного спротиву «Паростки незламності»

Матриця «Паростки незламності» є структурованою системою, яка включає взаємопов'язані компоненти:

1. Освітній компонент

Передбачає надання теоретичних знань про національний спротив, оборону держави, історію військової боротьби України, цивільний захист та безпеку.

2. Практичний компонент

Включає формування практичних навичок, таких як:

- надання першої домедичної допомоги;
- орієнтування на місцевості;
- основи виживання;
- дії під час надзвичайних ситуацій.

3. Природничий компонент.

Сприяє формуванню розуміння природних процесів, вмінню використовувати природні ресурси для виживання, оцінювати стан довкілля та діяти в умовах природних і техногенних загроз.

4. Психологічний компонент

Передбачає формування стресостійкості, самоконтролю, готовності до дій у складних умовах.

5. Виховний компонент

6. Спрямований на формування патріотичних цінностей, відповідальності, поваги до держави та її захисників.

Класифікація масових заходів із національного спротиву в рамках Матриці «Паростки незламності»

Масові заходи є важливим елементом реалізації матриці національного спротиву в профільній позашкільній освіті. Вони можуть бути класифіковані за такими напрямками:

1. Освітньо-просвітницькі заходи

- лекції та тематичні зустрічі;
- семінари та тренінги;
- круглі столи;
- презентації;
- тематичні виставки.

Мета цих заходів – формування знань про національний спротив, історію боротьби за незалежність та роль громадян у забезпеченні безпеки держави.

2. Практично-прикладні заходи

- польові збори;
- краєзнавчі експедиції;
- таборування;
- природничі квести;
- тренування з надання домедичної допомоги;
- навчання діям у надзвичайних ситуаціях.

Ці заходи формують навички орієнтування, визначення природних об'єктів, оцінки рельєфу та умов місцевості.

3. Екологічні заходи

- екологічні акції;
- природоохоронні заходи;
- дослідження стану довкілля;
- моніторинг природних ресурсів.

Ці заходи формують відповідальне ставлення до природного середовища та розуміння його значення для забезпечення життєдіяльності.

4. Військово-патріотичні заходи

- Еколого-патріотична гра «Паросток». Інформація за посиланням;
- змагання;
- патріотичні квести;
- таборування. Проведення профільної табірної зміни на базі Всеукраїнського табору «Юннат».

Вони сприяють формуванню патріотизму та готовності до захисту держави.

5. Інформаційно-комунікаційні заходи

- інформаційні кампанії;
- тематичні акції;
- конкурси;
- онлайн-заходи та вебінари.

Вони сприяють поширенню інформації та підвищенню обізнаності.

Масові заходи природничого змісту є важливою складовою системи національного спротиву в профільній позашкільній освіті. Вони забезпечують формування знань про природне середовище, розвиток навичок орієнтування та виживання, підвищують рівень готовності молоді до дій у надзвичайних ситуаціях.

Реалізація таких заходів сприяє формуванню фізично та психологічно підготовленої особистості, здатної діяти в умовах кризових ситуацій та виконувати громадянський обов'язок щодо захисту держави

Основні напрями реалізації заходів, координаторам яких є НЕНЦ (додаток таблиця)

Висновок

Матриця національного спротиву «Паростки незламності» в профільній позашкільній освіті є важливим інструментом формування готовності молоді до виконання громадянського обов'язку щодо захисту держави. Вона забезпечує системний підхід до формування знань, навичок і цінностей, необхідних для участі в національному спротиві.

Реалізація масових заходів дозволяє ефективно поєднувати теоретичну підготовку з практичними навичками, сприяє формуванню патріотизму, відповідальності та готовності діяти в інтересах держави. Впровадження такої системи в позашкільній освіті є важливим елементом зміцнення національної безпеки та формування свідомого громадянського суспільства.